

A „KELET” előfizetési díja:
Videkre postán vagy helyben házhoz hordva
Egy évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy óra celyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállítás:

Főttér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

Az értékesebb cikkeket díjaztatnak.

Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Az új orosz politika.

(Sr.) Oroszországban a társadalmi felfordulást követi az állami reakció. A nihilizmus és a társadalmi, valamint vallási secták minden más faja által aláírt állam, azzal véli erejét visszanyerni, hogy hozzá fog a civilizáció irásához és azon gyenge szabadelvű intézkedések kipusztításához, melyeket Sándor császár létesített. A császár saját kezével akarja, a mint látszik, megsemmisíteni reformatori művét, hogy utódának újra a kanosuka országot hagyja hátra. Azt hiszik az orosz kormányfőnek, hogy az által kiírták a nihilizmust, ha az államot teszik nihilistává. Mert mi egyéb az állam, mint egy nihilista intézmény akkor, mikor meg akarja semmisíteni a tudományt az iskolában, a szabad mozgást a társadalomban, az autonómiát a közigazgatásban, szóval a polgári élet mindenféle nyilvánulását. És a már megjelent császár ukáz ezt az irányt képviseli. Újra teljesen katonai és rendőri uralom alá helyeztetik Oroszországot, a polgárok élete teljesen törvényszerűségektől fog, a sajtó, az iskola teljesen rendőri felügyelet, sőt vezetés alá rendeltetik, a jobbágyság megszűntetése lesz az egyetlen intézkedés, mely talán megtartatik, de a jobbágyság állapot Oroszország minden polgárára kiterjesztetik, mert a császár lesz ura, katonai kormányzó és rendőri segédelmével minden polgár életének, vagyonának.

A reakció ily nagy mértékben és ily gyorsan csak oly országban következhet be, milyen Oroszország. A császár kedélyhangulatának eredménye volt a reform, kedélyhangulatának eredménye a reakció is, teremt és megsemmisít, kénye-kéve szerint. Most, egy pár szerencsétlen lövés következtében elsétült a császár kedélye; el kell tehát sötétülnie Oroszországnak is. És ennek a fordulatnak nagy európai jelentősége van. Ha oly időben keletkezett volna, midőn a többi államok belső szervezetre hatással lehetett volna, akkor a szentszövetség boldogtalan napjaitól kellene tartanunk, mert felhetnénk, hogy az európai uralkodók, ugyanazon bajtól tartva, a minthogy socialista mozgalmak veszélyes jellegűek és nemhogy nagy államokban, pl. Oroszországban, Németországban, Belgiumban a császár belügyi politikájának szövetségesei, utánzóivá. De most már nem oly időket élünk, midőn az uralkodók ezt megtenni akarnak vagy tudnak, sőt a socializmus mozgalmaitól annyira távol áll monarchiánk, Anglia és Franciaország, hogy a döntő államok nemcsak a császár kétes jellegű orvosszere nem gondolhatnak, de még csak nem is érzik azon bajokat, melyek ellen a császár a legbarbarabb reakcióban keres orvoslást. Ha pedig éppen nem lehet tartani attól, hogy az orosz reakció európai reakcióvá változnék, mire már barbar alkalmánál fogva sem alkalmas: akkor az oroszországi belpolitikai fordulat, az általános

emberi tekintetekkel kívül, minket csak nemzetközi hatásában érdekel. És ez úgy hisszük, nem lesz kedvezőtlen.

Mert ugyan általános okok, mint a közvetlen körülmények, melyek Oroszország legújabb belállapotait előidézték, oly helyzetet tárnak fel, melyek éppen nem kedveznek egy panszláv, agresszív vagy éppen hódító politikának. Az általános okok voltak: a folytonos expanszív politikával járó nagy terhek miatt keletkezett elégtelenség; a császár abszolutizmus nyomása alatt létrejött socialista mozgalom, a félcivilizáció titkos bajai; specialis ok volt pedig maga a keleti háború, mert ennek terhei és eszméi is hozzájárultak ahhoz, hogy a „felszabadított” orosz népben a felszabadulás eszméjét terjeszkedjen, megérleljék. Már pedig ezek nem oly viszonyokat hoznak létre, hogy Oroszországot nagy külügyi actióra bátorítsák. És ha 1858-ban, az európai hatalmak által visszaverve volt kénytelen Oroszország magába vonulni és 23 évig az actív külügyi politikáról lemondani: ugy bizonyára a legújabb belmozgalmak és ezekkel kapcsolatos katonai reakció még több dolgot adnak Oroszországnak, több erejét veszik igénybe, több akadályt gördítenek állami ereje kifejtése elé, mint azok a békés reformok vagy a sebastopol vereség, melyekért magába vonulni volt kénytelen. Így tehát, minden túlnál nélkül lehet állítani azt, hogy akár mi lesz Oroszország közelében; a katonai reakció és nihilizmus közötti küzdelemből annak hatása a béke érdekében fog nyilvánulni, úgy, hogy nem mondunk nagyot, ha azt állítjuk, hogy a kelet-ruméliai kérdés megoldása is nagyon megkönnyebbítve lőn; a szentpétervári események által különben azt is constátálni kell, hogy az orosz expanszív politikának az ellenkező irány is ép ilyen ártalmas lett volna; mert ha Oroszországot a civilizáció és szabad fejlődés követelményeinek megfelelően akarna, akkor ép ugy kénytelen lenne lemondani keleti politikájáról, mint kénytelen lesz most megtenni ezt!

Az erdélyi birtokrendezésről.

(Ajánlván a ministerium által a tárggyban összehívott enquete-nek.)

XV.

(Gr. Schw. Gy.) 15. A gyümölcsfatanyésztés állami kedvezményekben részesítendő, még pedig a gyümölcsfa-veldelem tárgyában alkotandó törvény, valamint az erdélyi részekben mielőbb felállítandó kertészeti, gyümölcsészeti és szőlészeti iskola által.

16. Külön bizottságok által — melyek meghatározott napidíjakat élveznének a megyéktől — megvizsgálandók lennének a községi bikák és mének, főképp pedig azok, a melyek idegen kanczák vagy tehének hága-

tására szánják; az alkalmatlanok feltétlenül kiherélendők volnának, valamint azok a két és fél éves fiatal mének, melyek öröklött hibában szenvednek s közlegelőn tartatnak.

17. Megyei állattenyésztési alapokat kell gyűjteni, melyekből az előbbi pontban említett napidíjak fődíjaztatnának, az állatorvosok fizetnének és szegényebb községek számára alkalmas tenyésztőállatok szereztetnének be.

18. A megyék a főispánok útján a kormány részéről felszólítandók lennének, hogy alkossanak olyan 10- és 15-éves állattenyésztési statútumot, a melyet Szegedmegye 1878. deczember havában elfogadott.

19. Gondoskodni kellene arról, hogy a községek számára a szolgabírói járásonként állatorvosok alkalmaztassanak, kiknek javadalmazása a lovakra, marhákra s más gazdasági állatokra kivetendő illetékek segélyével lenne fedezendő. E részben szintén megyei statútumokat kellene kibocsátani.

20. A beteg háziállatok magán-gyógykezeléséért járó állatorvosi díjak tekintetében Bajorország stb. példájára a kormány által díjszabályzat lenne megállapítandó.

21. Arra kellene hatni, hogy a községek az állami ménesekből részletfizetésre méneket vásárolhassanak s e mének a megyei állattenyésztési bizottságok felügyelete alá lennének helyezendők.

22. A lótenyésztési jutalmak kiosztásánál kívánatos oda hatni, hogy a ló nem használása következtől díjaztassék: a) két éves, jól táplált, teljesen nem használt, aránylag könnyű csikók, ha járásuk szabatos és magasságuk legalább 147 centiméter; b) három éves csikók, ha mindjárt már voltak is használva, de a nélkül, hogy nehez és megerőltető munka látható nyomait árulnák el, legalább 154 cm. magasság, correct járás és hallás fejlettség mellett.

Továbbá ilyes díjazott viselkedésével azonnal meg kellene vásárolni a hadsereg számára, feltéve, hogy tulajdonosaik eladóvá tennék.

Kanczákat is mindenesetre tekintetbe kellene venni a jutalmak kiosztásánál; különösen jutalomban kellene részesíteni parasztgazdáknak 10 éves, használatban álló, mindazonáltal jó állapotban talált kanczákat.

Végre hegyes vidékeken, hol a lótenyésztés nem fizeti ki magát, szamarak és öszvérek tenyésztésére kellene hatni.

23. Tekintettel arra, hogy az erdélyi részek par excellence marhatenyésztésre vannak utalva, azonban marhatenyésztése ezidők

— Értsem asszonyom.

Pivier asszony visszaható a szalomba, hol Klaudia egészen elkabulva félelem és remény közt várta, nem tudva, ha sirnia vagy nevetnie kelljen-e, ha valjón látott-e a megszabadulás órája, vagy újabb üldöztetéseknek nézhet eléje.

— Klaudia, szolt belépve nagygyónja, az előbb nem akartam félbe szakítani azon illetlen jelenetet; hanem szorosan megkívánom, hogy ezen személylyel semmi közöd ne legyen többé.

— De keresztanyám . . .

— Néhai atyád, hogy az isten bocsássa meg bűnét, nagy hibát követett ez által. Nekem kötelességem, hogy megkíméljelek esztelenségének lehető szomorú következményeitől. Azt akarom, hogy becsületessé légy maradj.

— Nem lehetek meggyalázva oly keresztanya által, kit szülőim választottak számomra.

— De megleszek én gyálázva, én magam, ha többször beteszi ide lábát. Most eredj szalombába.

Klaudia egy percreg ellenállásra gondolt, de jobban megfontolva, azonnal belátta, hogy jobb türelemmel lenni, s csendesen bevárni az események menetét; lehajtott fejjel, s szótlan távozott.

Pivier asszony önelégülten a tekintélye által kivívott győzelem felett, megszállította most a családot, ki követte volt asszonyát a szobába s rémülten hallgatta végig a lefolyt párbeszédet: — Jozefin, nyisd ki az ablakokat, hogy menjen ki ez az illat, mit ama haszontalan teremtetés itt hagyott maga után, s vidd ki a párnákat a divánról melyen ült, s porold ki jól az udvaron.

Adeodat, az urnő másodszülött fia e perczben érkezett haza az iskolából, s elhaladva az ajtó előtt bedugta fejét a nyíláson, egyszerű meglepte a pompás, soha nem érzett illat.

szerint hanyatlóban van: egy szarvasmarhatenyésztészetet kellene felállítani s abból tenyésztőállatokat kellő biztosíték mellett községeknek és egyeseknek részletfizetésre eladni.

Továbbá tekintettel arra, hogy egy jól teljes szarvasmarha fajt kellene meghonosítani a királyhágóninnen részeken: ez okból említett tenyésztészetben minél előbb meg kellene honosítani ilyes jól teljes fajt.

24. Az országos- és marhavásárok számára tetemesen leszállítandó lenne. Állatorvosok jelenléte nélkül meg kellene tiltani.

25. A belföldi forgalomban szükséges marhaleveleket díj nélkül lehessen kiállítani, a bélyegjegyeket pedig csak a vásár megköltése után felragasztani rajuk s illetőleg csak az eladás után kellene a marhaleveleket lebélyegezni. A külföldre kiszállított marhák és lovakért az utlevéldíjt előre kellene beszélni s egyúttal a vérszemetességet mindenesetre constátálni.

— Az országgyűlés legközelebb megnyitandó ülészaka a kormánykörök mai intenciói szerint, mint értesülünk, még pünkösöd előtt, mely az idén jun. 1-ére esik, be fog fejezteni. Az ülészak munkaprogrammjáról olvassuk a „Hon“-ban:

Az országgyűlés legközelebbi teendője az erdőtervényjavaslat letárgyalása, a boszniai adminisztráció vonatkozó törvényjavaslat, Spizza bekebelezésének törvénybe iktatása, a beszállásolási törvényjavaslat lesz. Ha idő lesz, a kassa-oderbergi vasutara vonatkozó előterjesztés is napirendre kerül; mások között öszre marad, a bizottsági tárgyaláson meg késztül nem ment közmunkatörvénnyel együtt. Természetes, hogy a Tisza-szabályozásra és Szegedre vonatkozó előterjesztések is előkerülnek.

— A magyar vasutak csoportosítása fővárosban a N. W. Tóth 4. nov. 1878. évi. a magyar kormány a legközelebbi ülésszakán a vasutak új csoportosításáról egy tvjavaslatot fog a ház elé terjesztetni. E javaslat a tiszai vasutak, vagy azok egy részének az államvasutak csoportjába való bevonásában fog culminálni. A magyar közlekedési ministeriumban e célból már hónapok óta foglalkozik egy külön bizottság a vonatkozó tervezet elkészítésével, mely az állam keleti vonalainak az északi hálózattal való egyesítését célozza, s ezzel a fő közlekedési vonalakat az állam kezébe fogja juttatni. Ezért van szükség a tiszai vasutara, vagy legalább ennek egy részére.

— Jó keletje van a magyar aranyjáradékának; a múlt hetek alatt ugyanis oly

— Oh! oh! mi ez? szolt, tágranyitva orlyukait.

Anyja megragadja karját, s rögtön eltávolította onnét, feltéve őt e kárhozatra vezető illat behellésétől:

— Láttad ma Haget tanárt? kérdezte a fiutól.

— Ma reggel előadást tartott nekünk.

— De hát az is fogsz vele találkozni?

— Igen.

— Mond meg neki, hogy találkozni akarok vele, hogy elvárak ma este mert rendkívül fontos dologról akarok vele beszélni.

— Jó, megmondom.

— A fia odább ment, anyja visszafordította:

— Felmentet nézd meg, ha Klaudia szobájában van-e. Ha ott van, fordítsd rá a zárt az ajtóra, s hozd ide nekem a kulcst.

— Hogy Klaudiát bezárjam? Meg akarod tréfálni őt, hogy nevéssük rajta . . .

— Igen, igen! éppen azt akarom.

IV.

Másnap reggel, midőn a templom tornyában ütötte a tizenegyet, Pivier asszony kilépett a szent szűz kápolna mellékajtaján, csendesen haladt végig a főttér szélén s megállt a Parvintecza szegletén s onnét firkászóleg tekintett mindefelé, az utca egyik végétől a másikig, minután titkon rendre szemlélte a „Nagy-császár” vendéglő minden ablakát. Az utca szegletén álló czukrászda pinczérnőj, kíváncsi szemekkel vizsgálták az ablakokat s a nagy jébfőttés üvegek s czukorneműekkel telt dobozok mögé rejtőzve, nyugtalan jóvén-menését. Pivier asszony észrevette őket.

— Az esztelen libák! Talán azt hiszik,

Hirdetési díjak

Határozott hasábozott gárdond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadl Stubenhastel Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 86.) Hasenstein és Voigler (Wallfischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Bräunerstrasse 10. és Voigler hirdetés köv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételi irod. Budapest és Szerbiában 6. sz.

Nyitási cikke

gárdond sora után 25 kr. ázetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

KÜLFÖLD.

Aleko basa kinevezetett Kelet-Rumélia kormányzójává és szerdán Bécsen át Konstantinápolyba utazik.

Magánhírek megadják, hogy Anglia és Oroszország az új egyezmény minden lényeges pontjára nézve egyetértének és elhatározták, hogy az új egyezményt a szultánnal egyforma jegyzékek által támogatják. Nézeteltérés csak a következő 3 pontra nézve van: 1. Anglia követeli, hogy a törökök ne csak Burgaszt, hanem Ichmat is occupálják; 2. az oroszok követelik, hogy a törökök csak Rumélia és Bulgária teljes kiürítése után, (augusztus 3-án) vonuljanak be Burgaszba; 3. Oroszország kívánja, hogy a nemzetközi kelet-ruméliai bizottság, fontos határozatokat, mint a török csapatok igénybevételét, csak egyhangulag hozhat, míg Anglia azt akarja, hogy az egyszerű többség elegendő legyen.

A forradalom Oroszországban. Egy szentpétervári távirat komolyabb mérvű rendzavarásról ad hírt, mely a Don mellett történt. Rosztovban, a Don torkolatánál az azowi tenger mellett a lázadók megrohanták a rendőrségi épületet, küzdelem fejlődött ki s a hatóságok kellett közbelépni. A forradalom tehát, mely eddig csak titkos ügynek által működött, oly erősnek érzi magát, hogy megkezdte a nyílt harcot. S mint e véres esemény színhelye mutatja, a forradalom igen messze terjedt elágazással bír és harczra készen száll szembe a hatóságokkal. Az ostromállapot, melyet a császár ukáz elrendel, orosz módra a legbrutálisabb alakban fog végrehajtani; s a császár és a forradalom közt oly harcz indul meg, melynél bizonybбат keveset látott a világtörténelem. E harcz addigi jelenségei, az orosz papok közsekben lényegesen lenyomták az orosz papok árkeletét s így már is igen érezhető befolyást gyakorolnak Oroszország pénzügyeire. De nem maradhatnak el a haroz politikai következményei sem, mert a forradalommal küzködő, a polgárháborút viselő Oroszország képtelen a nagyobb külföldre.

A porta javaslatai a kelet-ruméliai kérdés rendezése iránt, melyek a vegyes occupáció tervét — egyelőre legalább — megbuktatták, a következők:

I. Aleko basa (Vogorides, kinevezetett Kelet-Rumélia főkörmányzójává, minthogy Rusztem basa (Marini gróf, előhaladt kora miatt ezen államról lemondott.

— Oh! oh! mi ez? szolt, tágranyitva orlyukait.

Anyja megragadja karját, s rögtön eltávolította onnét, feltéve őt e kárhozatra vezető illat behellésétől:

— Láttad ma Haget tanárt? kérdezte a fiutól.

— Ma reggel előadást tartott nekünk.

— De hát az is fogsz vele találkozni?

— Igen.

— Mond meg neki, hogy találkozni akarok vele, hogy elvárak ma este mert rendkívül fontos dologról akarok vele beszélni.

— Jó, megmondom.

— A fia odább ment, anyja visszafordította:

— Felmentet nézd meg, ha Klaudia szobájában van-e. Ha ott van, fordítsd rá a zárt az ajtóra, s hozd ide nekem a kulcst.

— Hogy Klaudiát bezárjam? Meg akarod tréfálni őt, hogy nevéssük rajta . . .

— Igen, igen! éppen azt akarom.

IV.

Másnap reggel, midőn a templom tornyában ütötte a tizenegyet, Pivier asszony kilépett a szent szűz kápolna mellékajtaján, csendesen haladt végig a főttér szélén s megállt a Parvintecza szegletén s onnét firkászóleg tekintett mindefelé, az utca egyik végétől a másikig, minután titkon rendre szemlélte a „Nagy-császár” vendéglő minden ablakát. Az utca szegletén álló czukrászda pinczérnőj, kíváncsi szemekkel vizsgálták az ablakokat s a nagy jébfőttés üvegek s czukorneműekkel telt dobozok mögé rejtőzve, nyugtalan jóvén-menését. Pivier asszony észrevette őket.

— Az esztelen libák! Talán azt hiszik,

(Folyt. köv.)

A „KELET” TARCZÁJA.

A keresztanya.

Elbeszélés.

Írta:

VAUTIER GYÖRGY.

(Folytatás.)

III.

Johanna, ki türelemmel várta egy darabig az oly barzias módon megkezdett beszéd folytatását, de látva hogy több szó nem követi, gúnyos nevetésben tört ki, mi teljes mértékig fokozta az öreg asszonyság haragját s még inkább kibozta őt sodrából. A mely megvetés dacára, melyet Pivier asszony érzett a színész had iránt, a párisi színésznővel szembe annyira zavarba jött mégis, hogy felindulását nem volt képes sem elnyomni, sem elrejtetni. De okosan halgatott, belátva, hogy nagy veszélyben forog e könnyű beszédű nő által legyőztetni, hanem szeme villámai eléggé tolmácsolták a fejér érzelmét. Két ízben is kinyújtotta kezét a fehér gyöngyökkel kivarrított széles csengettyűhöz után, mely a kandalló mellett függött alá; bő szándékoztott hívní a cselédet, hogy kiutasítsa, a hozzá bétolakodót ellenséget, ki még merészkedik szembeállni vele, de mind a kélszer meggondolta magát, kisé meg volt félemlítve, érezte, hogy oly ellenféllel van dolga, kitél semmi meg nem ilysz. Johanna nem is lát-szék őt észrevenni, leültette Klaudiát magamellé a pamlagra, nem szűnt meg őt ölelni, ésgetni s édes csengő hangon össze-vissza beszélt ne-

ki mindenfélét, kiméletesen szívügyéről is kitérte. Klaudia, ki régóta nem hallott már egyebet hosszabb feddéseknél s nem látott egyetlen mosolygó arcot, kedvtelve engedte át magát e bizalmas ömlengések, oly hatást tett reá, mint mikor a novemberi komor égen, egyszerre előtörő nap sugarak, egy tiszta azur foltoskát világítanak meg.

— Dél van! kiáltott fel egyszerre Johanna az érára pillantva. Elfeldektem a próbáról!

Még egyszer megölelte Klaudiát s felállt:

— A viszontlátásig kicsikém, mi nemokára meg lesz. Tudod, hogy három órákor elvárak a „Nagy császár” szállodába? Csinosított ki magad akkorra; be akarom mutatni valamennyi színésztársamnak keresztálmányomat.

Klaudia e szókánál őszönserűen, félénk, könnyörgő pillantást vetett nagyanyjára, minek értelmét Johanna nem fogta fel jól, mert ő is Pivier asszony felé fordult s nyugodt hangon mondta:

— Ha óhajítja asszonyom, kegyed is elkísérsz ma este keresztálmányomat a színházba, a legjobb helyeket fogom fenntartatni számukra.

Pivier asszony sértődött arccal szolt:

— Az olyan helyekre nem szoktam betenni lábamat.

Johanna erre ismét csak hangos nevetéssel felelt, ami vérgig sértette nagyanyját. De csakhamar magához térve mely felháborodásától, kikísérte a színésznőt egész az ajtóig, melynek nehéz szárnyait sajátkezűleg csapta be utána.

— Jozefin, szolt a cselédhez, kit oda szoltított, jól megnézt-e arczát ennek a személynek? Megismered-e, ha még egyszer ide találna jönni?

— Oh! meg, bizonynál!

— Ha bár minő árúgy alatt is belépik többet ebbe a házba, azonnal elcsaplak szolgálómból.

